

PRÍRUČKA PRE UČITEĽOV

PEDAGOGICKÉ PRÍSTUPY NA PODPORU INKLUZIE

Inkluzívne vzdelávanie znamená poskytovanie rovnakých príležitostí na vzdelanie pre všetkých žiakov bez ohľadu na ich etnický, sociálny, zdravotný či iný status.

Učitelia zohrávajú kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní rovnoprávneho vzdelávacieho prostredia.

Táto príručka ponúka osvedčené pedagogické metódy a stratégie, ktoré pomáhajú predchádzať segregácii a podporovať inklúziu.

Hravé a láskavé cesty k škôlke pre všetkých

Milé pani učiteľky, vy ste tými, ktorí každý deň vytvárajú malý zázrak – prostredie, kde sa každé dieťa cíti bezpečne, milované a prijato. Inklúzia v materskej škole nie je zložitá veda, je to umenie vytvárať atmosféru, kde je každé dieťa vnímané ako jedinečný dar pre celý kolektív.

Táto príručka vám ponúka praktické a osvedčené nápady, ako môžete prostredníctvom hier a každodenných činností podporovať priateľstvo a spoluprácu medzi všetkými deťmi.

1. Vytvárame v triede pocit domova a bezpečia

Základom všetkého je atmosféra, kde sa deti cítia isto a vedia, že sem patria.

- **Naše základné princípy:**
 - **Každé dieťa je rovnako dôležité:** Nezáleží na tom, či je rýchle, pomalé, tiché alebo hlučné. Každé má v našej triede svoje miesto.
 - **Každý sme iný a to je super!** Rozmanitosť detí je naším bohatstvom. Učíme sa od seba navzájom a oslavujeme jedinečnosť každého z nás.
 - **Ku každému dieťaťu pristupujeme s láskou:** Všímame si individuálne potreby a tempo každého dieťatka.
 - **Sme jeden tím:** Podporujeme spoločné hry, pomáhame si a radost' zo spoločných úspechov.
- **Ako nám pomôže usporiadanie triedy?**
 - **Miešame deti pri stoloch:** Pri jedle, kreslení či iných aktivitách dbáme na to, aby deti nesedeli stále v rovnakých skupinkách.
 - **Vytvárame stále nové skupinky na hranie:** Aktívne povzbudzujeme deti, aby sa hrali s rôznymi kamarátmi.

- **Využívame centrá aktivít (kútiky):** Kútik s kockami, ateliér či knižnica sú skvelým miestom, kde sa deti prirodzene stretávajú a spolupracujú na spoločnom diele.

2. Hry a činnosti, ktoré spájajú

- **Prispôbujeme aktivity pre každé dieťa (Diferencovaná činnosť):** Každé dieťa je na inej úrovni, preto mu ponúkame úlohy, ktoré zvládne a pri ktorých zažije úspech.
 - **Prispôsobenie materiálu:** Pri navliekaní korálikov dáme mladším deťom veľké drevené koráliky s veľkou dierkou a starším deťom menšie.
 - **Prispôsobenie úlohy:** Pri stavaní z kociek môže byť úlohou pre menšie deti postaviť „komín“, zatiaľ čo staršie stavajú „hrad s bránou“.
 - **Spoločná radosť, nie hodnotenie:** Namiesto hodnotenia, či je obrázok „pekný“ alebo „škarový“, chválime snahu, radosť a originalitu každého dieťaťa.
- **Spoločné hry a tvorenie (Koooperatívne učenie):** Tieto aktivity sú najlepším liekom na vytváranie uzavretých skupiniek.
 - **Jeden veľký spoločný projekt:** Maľujeme jeden obrovský obraz na veľký papier, staviame jeden hrad pre celú triedu alebo vytvárame spoločnú koláž.
 - **Spoločné riešenie „problému“:** „Deti, vysypali sa nám všetky kocky! Ako ich spoločne čo najrýchlejšie upraceme?“
 - **Hry, kde nejde o víťaza:** Hry v kruhu, tanečné hry alebo hry, kde je cieľom spoločná úloha (napr. preniesť loptu na deke bez toho, aby spadla).
- **Starší pomáhajú mladším:** V zmiešaných triedach je to prirodzené. Aktívne to podporujeme.
 - Poveríme predškólačka, aby ukázal novému dieťaťku, kde sú skrinky alebo ako sa umývajú rúčky.
 - Vytvárame dvojice, kde staršie dieťa číta mladšiemu z obrázkovej knižky.

3. Sme spravodliví ku každému dieťaťu

Deti majú veľmi citlivý zmysel pre spravodlivosť. Všímajú si, či máme ku každému rovnaký prístup.

- **Veríme v potenciál každého dieťaťa:** Vyhýbame sa predsudkom a myšlienkam ako „Toto je pre neho príliš ťažké“. Každému dieťaťu dávame šancu vyskúšať si všetko.
- **Chválime snahu, nielen výsledok:** Oceníme každé dieťa, ktoré sa snažilo, aj keď sa mu dielo nepodarilo presne podľa predstáv.
- **Zabezpečujeme rovnakú šancu na všetky krúžky a výlety:** Aktívne hľadáme spôsoby, ako zabezpečiť, aby sa mohlo zúčastniť každé dieťa, napríklad cez ZRPŠ alebo iné formy podpory.

4. Rodičia sú naši najdôležitejší partneri

Dôvera a otvorená komunikácia s rodičmi sú kľúčom k úspechu.

- **Ako na to?**
 - **Pravidelne a s úsmevom komunikujeme:** Aj krátka, pozitívna informácia pri preberaní dieťaťa robí zázraky.
 - **Organizujeme spoločné akcie:** Tvorivé dielne, brigády na dvore či besiedky, kde sa rodičia môžu stretnúť a spoznať.
 - **Zdieľame s rodičmi naše nápady:** Na rodičovskom združení im môžeme vysvetliť, prečo je dôležité, aby sa deti hrali s každým a ako nás v tom môžu doma podporiť.
-

5. Oslavujeme, odkiaľ pochádzame

Každé dieťa a každá rodina prinášajú do našej škôlky jedinečný kúsok svojho sveta. Využime to!

- **Ako na to?**
 - **Vyberáme knižky a obrázky s deťmi z celého sveta.**
 - **Pozveme mamičku, otecka alebo starých rodičov,** aby nám prišli ukázať fotky, priniesli ochutnať typický koláč alebo nás naučili jednoduchú pesničku či riekanku zo svojho detstva.
 - **Učíme sa navzájom:** Ak máme v triede dieťa, ktoré doma hovorí iným jazykom, naučme sa všetci spolu aspoň pár slov, napríklad „ahoj“ a „ďakujem“. Je to prejav úcty a pre deti obrovská zábava.
-

6. Pomáhame deťom, ktoré sa učia po slovensky

- **Ako na to?**
 - **Používame veľa obrázkov, gest a ukazovania.** Jazyk tela je medzinárodný.
 - **Posadíme dieťaťko k trpezlivému a komunikatívnemu kamarátovi,** ktorý mu bude prirodzeným vzorom.
 - **Oceňujeme každú snahu o komunikáciu,** aj keď je to len jedno slovo alebo posunok.
-

7. Učíme sa riešiť hádky ako kamaráti

Konflikty sú príležitosťou učiť sa. Našou úlohou nie je byť sudcom, ale láskavým sprievodcom.

- **Ako na to?**
 - **Pomáhame deťom pomenovať svoje pocity:** „Vidím, že sa hneváš, lebo ti Miško zobral auto. Skús mu povedať: „Hnevám sa, vráť mi ho, prosím.““

- **Vedíme ich k empatii:** „Ako by si sa cítil ty, Evička, keby ti niekto pokazil kresbičku?“
- **Používame bábkы alebo maňušky** na prehrávanie častých konfliktov a spoločne s deťmi hľadáme riešenia.